

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

11 vtrum in solenni voto continentiae possit dispensari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

seruandam: & hoc proprie est dispensare in lege. Nam dispensatio uidetur importare quādam com mensuratum distributionem, vel applicationem communis alicuius ad ea, quæ sub ipso continentur, per quem modum dicitur aliquis dispensare cibum familiæ. Silimiter autem illi qui uocet, quod ammodo sibi statuit legem, obligans se ad aliquid quod est fecundum se, & ut in pluribus bonum. Potest tamen contingere, quod in aliquo casu sit vel simpliciter malum, vel iniuste, vel maioris boni impedimentum, quod est contra rationem eius, quod cadit sub uoto, ut ex predictis patet: & iō necesse est, quod determinetur in tali casu uotum non esse seruandum. Et si quidem absolute detinetur aliquod uotum non esse seruandum, dicitur dispensatio uoti. Si autem pro hoc, quod seruandum erat, aliquid aliud imponatur, dicitur commutatio uoti. Unde minus est uotum commutare, quam in uoto dispensare. Vtrumque tamen in potestate Ecclesiæ consistit.

AD PRIMVM ergo dicendum
gratia, quod immolarī poterat, ex-
hoc ipso quoniam bātū, sc̄rum re-
putabat, quasi diuino cultū man-
cipatum. Et hac erat ratio, quare
non poterat communītati: ficut nec
modò posset aliquis rem quam vo-
uit, iam consecrata m̄, pura, calicē
uel domum, cōmūtarī in melius,
uel in pēnus. Animal autem quod
non poterat sanctificari, quia non
erat immolatū, redimi poter-
at & debebat, ficut ibidem lex di-
cit. Et ita et nūc cōmutari possunt
uota, si cōsecratio nō interueniat.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut exire naturali, & precepto diuino tenetur homo implere iustitiam, ita est tenetur ex eiusdem obediencia superiorum legi, vel mandato. Et tunc cum dispensatur in aliqua lege humana, non fit ut legi humanae non obediatur, quod est contra legem naturae, & mandatum diuinum: sed fit ut hoc, quod erat lex, non sit in hoc cauio. Ita est autoritate superioris dispensantis fit ut hoc, quod continebatur sub iusto, non continetur, in quantum determinatur in hoc cauio hoc non esse congruum materiam iustitiae. Et ideo cum praefatus Ecclesiae dispensat in iusto, non dispensatur in precepto iustitiae naturali, vel diuini, sed determinat id, quod eadebat sub obligatione deliberationis humanae, quae non potuit a circulo iudicere.

A d . i i . dicēdūm , quod ad fidelitatem Deo debitam non pertinet , quod homo faciat id quod ad eo

Anendum est malum, uel inutile, *
vel maioris boni impediuū, ad
quod tendit uoti dispensatio. Et
ideo dispensatio voti non est con-
tra fidelitatem Deo debitam.

Vtrum in uoto solemnii continentia posse fieri dispensatio.

AD V N D E C I M U M . sic procedi-
tur. Vide, quod in uoto lo-
lemnii continentia possit fieri di-
spensatio. Vna. n. ratio dispensandi
in uoto est, si sit impeccatum
melioris boni, sicut* dictū est: sed
uotum continentia etiam si sit lo-
lemnē, pōtē impeditum mel-
ioris boni: nam bonum commu-
ne est diuinus, quām bonum v-
nius. Poteſt autē per continentiam
aliquius impediti bonum totius
multitudinis, puta, quādo per
cōtractum matrimonī aliquarum
personarum, quae continentiam
uocerūt, posset pax patria procurari:
ergo videt q̄ ēt in solēni
uoto continentia possit dispensari.

¶ 2 Præt. Latria est nobilior uirt^u

quām castitas: sed si quis uouerit aliquem actum latrā, p̄ta, offerre Deo sacrificium, potest in illo uoto dispensari, ergo multò magis potest dispensari in uoto continentia, q̄d est de actu castitatis.
¶ 3 Præt. Sicut uotum abstinentiæ obleruatum potest uergere in periculum perlonse, ita etiam obleruatio uoti continentalis: sed in uoto abstinentiæ si uergat in corporalē periculum uocantis, potest fieri dispensatio, ergo parōne in uoto continentali p̄t dispensari.
¶ 4 Præt. Sicut sub professeione religionis, ex qua uotum solēmniatur, continetur uotum continentia, ita etiam uotum pauperitatis, & obedientiæ: sed in uoto pauperitatis, & obedientiæ potest dispensari, sicut patet in illis qui post professionem ad episcopatum assumuntur, ergo uidetur quod in solenni uoto continentali possit dispensari.

SED CONTRA est, qd dicitur Ec
cl. 26. Omnis ponderatio non est
digna animæ continentis.

¶ Preter. Extra, de statu * mona-
fi. illius Decretalis. Cum ad mo-
nasterium, dicitur. Abdicatio pro-
prietatis, sicut etiam custodia ca-
stitatis, adeo annexa est regula
monachali; ut contra eam nec
summus Pontifex possit indul-
gere.

RESPON. Dicendum, quod in solemnni uoto continentiae tria possunt considerari. Primo qdē, ma-

in melius, licet si est
facerdotis autorizata
te hoc facere. Primum
tamen consonat litera
re statuenti alias mu
tationes mediis facer
dotibus agendas, &
istam absolute prohibi
benti.

¶ Super quest. octuage
gesimae octaua articu
lum undecimum.

In articulo eiusdem
questionis 88. declaranda est litera q-
tum ad tria. Primum
est, opinio ista de
indispensabilitate no-
ti solemnis religionis. *Arabacei.*

non est authoris absolute, sed cum dubia limitacionibus, qua habentur in litera. Primalimitatio est, quia Decreto extra de ita monach. cap. Cum ad monasterium, sentit hoc. Inchoat enim sic author. Sed quia *Decretalis* inducta expresse dicit, quod nec summus Pontifex potest contra custodiā castitatis monacho licentiam dare: id &c. Secunda limitatio est, quod opinatio author hoc sentit. Vnde statim subdit, Ideo a littere videntur dicendum. Est igitur ita non sententia, sed opinio authoris quatenus ex *Decretali* dependet. Et quoniam eiusdem est interpretari canonē cuius est condere illam, si author tidisserunt sumum Pontificis declarare. *Op. Decretalis* illa intelligitur ita monachatu, proculdubio non sive ipsius non huius opinio nisi ad defensionē illius *Decretalis* non interpretari. Ut alii plures a R. P. interpretata *Decretalis* illa, ut diximus, ad difensionē

mus, dir dispensauit
cū multis religiosis,
ut contraherent
matrimonium, ut de rege
Aragonū, Petrus de
Palude in 38. diff. 4.
refert. Ex de Constan-
tia filia Rogerii re-
gis, uxoreque Henri
cōtexti, que erat fan-
cimoralis cū Panor-

Quoniam non est amplius habile licet, etiam si alienetur, nisi ad tam
enim ultum proculdubio spiritualiter. Cum enim unumquodque
ad properium opus, ut dicitur in secundo cali, consequens est,
quod res constituta per benedictionem in uno esse, ad corre
spondentem ultum tali esse determinatur. Et hoc modo corpo
rale quod ante bene
dictionem erat habi
te, ut esset iudicio
rum &c. ex benedi
ctione, confitetur
tunc ultum ad cor
poris Domini fulce
re, & sic de aliis.
Et per oppositum
debet, seu natus ad
enim ultum est ha
bitum pote benefici
tum, ad quem est ha
bitus ante benefi
cione. Et propter
beneficium ho
rum est solam inno
cutionem diuinam
affixa ex sua gratia,
ex memoria passio
nis, ex merito bene
dicionei de congruo
&c. Et bene nota q
dat, ex ui benedi
ctionis, q si res que
benedicuntur, etiam si
ne benedictione ex
alii causa deputata
est talis ultum spiri
tuali, non habetur fa
cilitatem suam ex ui
benedictionis, sed
beneficium concurre
re habet esse. Et similiiter benedi
cio, qz, nisi alter
interveneret confe
ratio, non admittitur
reuerendus qd est con
futus, sed inno
cutionis nihil confi
tum in aliquo esse
per illud quo habe
ret illud esse: talis autem est beneficium, qz datur suscipientibus
primam tonitram in collecta prima. Nam sine tali benedi
cionis effectori nolimur data, & suscepit prima tonitura, & con
sequenter effectus clericis, qui sic eam suscepserit. Ex quibus se
quunt quod beneficium, qz monachus benedicatur, non est con
stitutum ipius in esse religioso: quoniam si sola professione fit mo
nachus, sine benedictione ita constitutus est in esse religioso, sed
fummodo innoacutus. In cuius signum in ordinario Ecclesiæ
Romæ collecta illa, in qua continetur beneficium monach, non ap
pellatur beneficium, sed oratio: fit magis ibidem plures distinctio
ne benedictionis ab oratione. Vnde ad rationem literarum diceretur,
quod minor propotio, scilicet effe religiosum, cōfilit in benefi
cionis effectu eis lacrum in calice, confitit in consecratione, cum
sequenter efficiat: quoniam non ex ui benedictionis est quis
religiosus, sed beneficium, si quandoque fit, est innoacutus tan
tum. Manifestatur autem sic ex eis, quod multi religiosi non be
nedicuntur, ut patet de ordine Prædicatorum, & tamen conflat
er effe non minus religiosos, & uoto solenni altrictos. Alioquin
monachus duplicit efficiat religiosi, scilicet ex ui benedictionis,
& ex ui profissionis reliqui autem uno tantum modo efficiant
religiosos, quod adhuc non est auditum. Et huius ratione nihil ergo
modo ostendit authoritatem facere scriptura, aut naturam sacro
rum. Quin potius, si Ecclesia autho ritati & ritu atendimus, ui
demus qz imperator qui inungit, benedicatur, & sanctificatur,
non solum priuatur imperio, sicut episcopus episcopatu: sed fit
priuatur, ut non remaneat imperator, episcopo tam priuato re
manente episcopo. Quod si hac post ecclesia in imperatore uncto,
beneficio, & sanctificato, quanto magis potest in monacho foli
beneficium. Tertiaris enim uidetur hec, quod omnes huiusmodi
benedictiones, sanctificationes, & unciones, solum innoacutus
sollemnes sunt. Pater tamen quod si consecratio uirginum, uera
consecratio, aut constitutio benedictionis est, ita qz ex ui confe
ratio spolia Christi eset, non posset, per ecclesiam dispensa
ri plus, quam cum calice consecratio. Nec dirimeretur matri
monium post contractum ex ui uotis, ex ui consecratio. Nec
obstat hoc non esse compotatum inter impedimenta dirimenti

A matrimonium, quoniam hoc ideo fuit, quia non consecrantur vir
gines, nisi professæ aliquam religionem; sed si facto Episcopus
conferaret voluntariam virginem, tunc si esset benedictio, ut di
ctum est, credo quod Ecclesia iudicaret sequens matrimonium
fore nullum ex ui consecratiois ab Ecclesia approbatæ. Et quoniam

coitus non ordinatur directe ad confectionem personæ, sed ad confectionem speciei: unde nec directe abstinentia coitus per continentiam uergit in periculum p
sonæ. Sed si per accidens ex ea alia quod periculum personale accidat, potest aliter subueniri, scilicet, per abstinentiam uel alia corporalia remedia.

B Ad PRIMVM ergo dicendum, q
per periculum rerum d'humanarum est obviandum per res humanas, no
autem per hoc qz res diuinæ con
uertantur in ultimū humanū. Pro
fessi autem religionem, mortui
sunt mundo, & uiuunt Deo: unde
non sunt reuocandi ad uitam
humanam occasione cuiuscum
que cunctus.

C Ad SECUNDVM dicendum, q
in uoto temporalis continentia
dispensari potest, sicut & in uoto
temporalis orationis, uel tempo
ralis abstinentia. Sed qz in uoto
cotinencia per professionem soleni
zato no posfit dispensari, hoc no
est inquantu actus castitatis, sed
inquantu incipit ad latram perti
nere per professionem religionis.

D Ad TERTIVM dicendum,
quod cibus directe ordinatur ad
directionem personæ: & ideo
abstinentia cibi directe potest
uergere in piculum personæ, unde
ex hac ratione recipit uotum
abstinentia dispensationem: sed
per illud quo habe

re illud esse: talis autem est beneficium, qz datur suscipientibus
primam tonitram in collecta prima. Nam sine tali benedi
cionis effectori nolimur data, & suscepit prima tonitura, & con
sequenter effectus clericis, qui sic eam suscepserit. Ex quibus se
quunt quod beneficium, qz monachus benedicatur, non est con
stitutum ipius in esse religioso: quoniam si sola professione fit mo
nachus, sine benedictione ita constitutus est in esse religioso, sed
fummodo innoacutus. In cuius signum in ordinario Ecclesiæ
Romæ collecta illa, in qua continetur beneficium monach, non ap
pellatur beneficium, sed oratio: fit magis ibidem plures distinctio
ne benedictionis ab oratione. Vnde ad rationem literarum diceretur,
quod minor propotio, scilicet effe religiosum, cōfilit in benefi
cionis effectu eis lacrum in calice, confitit in consecratione, cum
sequenter efficiat: quoniam non ex ui benedictionis est quis
religiosus, sed beneficium, si quandoque fit, est innoacutus tan
tum. Manifestatur autem sic ex eis, quod multi religiosi non be
nedicuntur, ut patet de ordine Prædicatorum, & tamen conflat
er effe non minus religiosos, & uoto solenni altrictos. Alioquin
monachus duplicit efficiat religiosi, scilicet ex ui benedictionis,
& ex ui profissionis reliqui autem uno tantum modo efficiant
religiosos, quod adhuc non est auditum. Et huius ratione nihil ergo
modo ostendit authoritatem facere scriptura, aut naturam sacro
rum. Quin potius, si Ecclesia autho ritati & ritu atendimus, ui
demus qz imperator qui inungit, benedicatur, & sanctificatur,
non solum priuatur imperio, sicut episcopus episcopatu: sed fit
priuatur, ut non remaneat imperator, episcopo tam priuato re
manente episcopo. Quod si hac post ecclesia in imperatore uncto,
beneficio, & sanctificato, quanto magis potest in monacho foli
beneficium. Tertiaris enim uidetur hec, quod omnes huiusmodi
benedictiones, sanctificationes, & unciones, solum innoacutus
sollemnes sunt. Pater tamen quod si consecratio uirginum, uera
consecratio, aut constitutio benedictionis est, ita qz ex ui confe
ratio spolia Christi eset, non posset, per ecclesiam dispensa
ri plus, quam cum calice consecratio. Nec dirimeretur matri
monium post contractum ex ui uotis, ex ui consecratio. Nec
obstat hoc non esse compotatum inter impedimenta dirimenti

In li. de bo
no cōugal.
c. 21. i. prin
to 6. de ur
ginitate c.
7. & 8.

.

E Secunda Secunda S. Thomæ. EE 3 Super

